

V Rimu pravijo, da Francija oborožuje Jugoslavijo

"Giornale d'Italia" našteva vojni material, ki prihaja iz Francije v Jugoslavijo

Rim, 31. maja. — Fašistično časopisje je te dni zelo razburjeno vsled potovanja francoskega ministra Louisa Loucheurja po deželah male entente, ki jih fašisti označujejo "protitalijanske zavezničke francoskega imperiazma". V zvezi s tem potovanjem je "Giornale d'Italia" prinesel dolgo poročilo o pripravah Jugoslavije za vojno in našteva bojni material, s katerim Francija zalaga Jugoslavijo zadnje dve leti.

List piše, da letošnji vojni proračun Jugoslavije prekaša lanskega za deset milijonov dinarjev (okrog \$1,900,000) in da ima Jugoslavija, ki šteje 12 milijonov prebivalcev, 42 milijonov v Italiji, v sedanjem mirnem času 18 divizij infanterije, 30 divizij v Italiji. Dalje citira jugoslovanskega vojnega ministra, generala Hadžića, da je rekel, da Jugoslavija lahko postavi 1,200,000 oboroženih in treniranih mož na bojno polje.

Bojni material, ki ga našteva "Giornale d'Italia", da ga je Jugoslavija dobila iz Francije, je sledeči: V letu 1928: v januarju 27 aeroplanov, v aprilu dve podmornici, v oktobru 10 aeroplanov in v novembru 150,000 pušk z naboji. V letu 1929: v februarju 300 zabojev puškinih nabojev, v marcu 30,000 mauzerjev in 50 min, v aprilu 10 Renaultovih tankov, v juniju 15,000 strojin, 250 ton eksploziv in 11 tankov in v avgustu 12 vagonov municije.

Te številke so fašisti nalašč objavili v tem času, ko je v inozemstvu veliko kritike radi zadnjih Mussolinijevih bojeviti govov.

Odmevi krivičnega postopanja

Republikanski kongresnik stavil predlogo, da se popravi krivica, ki je bila storjena pokojnemu Bergerju

Washington, D. C. — (F. P.) — Republikanski kongresnik Cooper iz Wisconsin je te dni predložil predlogo, čije namen je popraviti krivico, ki je bila storjena pokojnemu Bergerju, ko mu je zbornica odrekla sedež v času protiradikalnih prosekucij, ki so sledile svetovni vojni.

Bergerju je bila odročena pravica do sedeža 1. 1919. Njegovi nasprotniki so se opirali na dejstvo, da je bil Berger obtožen in spoznan krivim na sodišču zaeno z drugimi eksekutivnimi uradniki socialistične stranke, da je vodil propagando proti vstopu Amerike v svetovno vojno. Zvezno vrhovno sodišče je sicer pozneje razveljavilo obsodbo, toda Berger je vzel temu izgubil sedež v kongresu in plačo L. 1921. Je bil ponovno izvoljen in je zasedel mesto, na katero ga je izvolilo ljudstvo.

Cooperjeva predloga predvideva, da se Bergerjevi družini izplača vsota \$9,856, za katero je bil Berger prikrajšan vsled akcije nižje zbornice kongresa.

Ameriški potni list bo cenejši

Washington, D. C. — Nižja zbornica je te dni sklenila, da se pristojbina za potni list zniža na \$5; prej je bila \$10. Veljavnost potnega lista se podaljša na šest let. Doselej je bil izdan samo za dve leti.

Električarji zahtevajo zvišanje mezde

Pateron, N. J. — Organizirani električarji zahtevajo, da se jim meza zviša od \$1.25 na \$1.40 na uro in groze s stavko, ako delodajalci ne pristanejo v njihove pogoje.

Skonvencije J.S.Z.

Prvi dan navzočih nad 55 delegatov in večje število poslušalcev. Zborovanje gre naglo naprej

Detroit, Mich. (Izvirno Prosveti. — Na spominski dan dne 30. maja ob poldnesi uri zjutraj je bilo otvorenjeno osmo redno zborovanje Jugoslovanske socialistične zveze v prijazenosti Slov. del. domu na 437 S. Artillery ave. Število delegatov na tem zboru je največje v zadnjih 14 letih zveze. Prvi dan zborovanja je bilo navzočih okrog 55 delegatov, med njimi šest delegatov ter večje število poslušalcev.

Predsednikom prvega dneva zborovanja je bil izvoljen Philip Godina, upravnik Prosvete in podpredsednikom Zornik iz Pennsylvanije. Predlog, da se predsedništvo ne voli dnevno kot je bil to običaj na preteklih zborih in da Godina in Zornik predsedujeta ves čas konvencije, katera bo trajala tri dni, je bil poražen.

Za konvenčnega tajnika je bil izvoljen Charles Pogorelec, tajnik zveze in upravitelj Proletarca. V poverilni odbor: Bernik, Hrast in Oven. Zapisničarjema: Bernik in Blaž Novak. V odbor za resolucije: Frank Zaitz, Garden, Maslach, Zavaršnik in Jankovich.

Zboru so bila podana obširnejša poročila o gospodarskih in drugih vprašanjih JSZ, Proletarca in Izobraževalne akcije. Zveza ima 36 aktivnih klubov in 750 članov, med temi 175 članic. V zadnjem letu se je pridružilo klubom zveze okrog 50 v Ameriki rojenih ali vzgojenih mladeničev in mladenk. Od teh jih imata največ klubov v Detroitu. Detroiti klub št. 114 je po številu članstva tudi prekosil čikaškega. Prvi ima 104, drugi pa 106 članov in sta najmočnejša klubov v Zvezi.

Tajnik je povdarjal, da je Iz. akcija v zadnjih petih letih izdala in razposlala na društva okrog 18,000 izvodov raznih knjig in brošur. Raznim prosvetnim organizacijam je pa v tem času poslala 248 iger ter večje število deklamacijskega materiala, igralnih vlog in sugestij.

Do daljše razprave je prišlo pri vprašanju o povečanju Proletarca. Ker pa sredstva po mnenju večine delegatov, ki so govorili, ne dopuščajo zaenkratnega povečanja, se je zadeva prepustila eksekutivi zveze in upravnemu odboru Proletarca. Tudi pri vprašanju lastnega posloja zveze, o katerem je poročal Frank Zaitz, je bila širša debata. Povdarjalo se je, da zveza potrebuje lastne prostore, a na drugi strani so slabe delavske razmere v deželi ter pomanjkljivost proračunskih podatkov.

Reorganizirana bo tudi Iz. akcija, kar se je pa odložilo, namreč diskuzijo, ki bo sledila dokončanju referentinj o knjižnicah in pevskih zborih. Prvega je podala sodr. Mahnich iz Waukegana in drugo pride na dnevni red na tretji seji; podala ga bo aktivna delavka na kulturnem polju v Clevelandu mra. Mary Ivanush.

Zapostavljanje zamorcev

Detroit, Mich. — Ko se je neki zamorski delavec poškodoval pri gradnji poslopja, je bil odpravljen v Delray industrijsko bolnišnico, toda uprava bolnišnice ga je odklonila z izgovorom, da nima prostora. Pozneje se je izvedelo, da je bilo skoro ena tretjina bolniških postelj praznih v času, ko so pobitega zamorskega delavca pripeljali v bolnišnico.

Angleški laboriti nastopajo proti profitarjem

London, 31. maja. — Delavska vlada skuša udariti profitarne oduhuje z novo zakonsko predlogo, ki je zdaj pred glasovanjem v zbornici. Namen novega zakona je, da odjemalci sami določajo cene blaga. Odjemalci imajo pravico organizirati svoj svet sedmih članov, kateremu morajo trgovske trdke vsak čas dati vse informacije glede stroškov produkcije in zaloge najnujnejših potrebščin, nakar svet določi pravilne prodajne cene.

Starostna pokojnina v Connecticutu

Progressivne organizacije se zdinile za kampanjo

New Haven, Conn. — (F. P.) — Živahna kampanja v prilog sprejetju zakona za starostno pokojnino je pričela v tej državi, ko se je 45 delegatov, ki so jih poslale razne delavske, cerkvene, bratske in socialistične organizacije, zbralo na sestanku v Grand hotelu, da se pogovore in debatirajo o tem vprašanju in da predložijo zadevno predlogo v državni legislaturi, ko se snide na prihodnjem zasedanju.

John P. Egan, tajnik državne delavske federacije, ki je tudi predsedoval zborovanju, je predložil osnutek, na čigar podlagi naj bi se sestavila predloga o starostnem zavarovanju. Njegov osnutek vsebuje maksimalno vsoto \$8 tedenske podpore za osebe, ki dosežejo starost 65 let, so ameriški državljani in žive v državi najmanj petnajet let, niso bili kaznovani z zapornim ter nimajo svojcev, ki bi jih podpirali v starih letih.

Z osnutkom se niso strinjali socialisti; trdili so, da bi tak zakon izključeval mnogo delavcev, ki so potrebni podpore, a so bili vrženi v zapor radi aktivnosti v delavskih sporih. Fred Cederholm je dejal, da je nekaj navadnega, kadar delavca, ki je aktiven v unijskem gibanju, doleti zaporna kazen, zato se takim ne sme odrekati pomoči, ki naj jo nudi starostna pokojnina.

Zborovanja se je udeležil tudi Abraham Epstein, tajnik American Association for Old Age Security, ki je bil pozvan po Eganu, naj poda svoje mnenje. Epstein je nato podal svoje izkušnje, ki si jih je pridobil za časa svojega delovanja v prilog zakonom za starostno pokojnino. Priporočal je, naj zborovalci modificirajo gotove očke v osnutku, da bi se potem sestavila bolj liberalna predloga. Po živahni diskuziji, ki je sledila, je bil izbran poseben komitej, ki naj študira vprašanje in sestavi predlogo, za katero se bodo zavzeli vse napredne organizacije in deluje na to, da bo sprejeta v državni legislaturi.

Egan je opozarjal zborovalce, da bo akcija naletela na odpor pri tovarnarjih. Glede tega so bili vsi prepričani, da se tovarnarji ne bodo mogli uspešno upirati predlogi, ako bo organizirano delavstvo in liberalne organizacije pokazali, da so zedenjeni v zahtevi. Prihodnje zborovanje zastopnikov, ki so se udeležili prve konferenec, se bo vršilo v mesecu juniju.

Napredek farmerske zadruge

Regina, Kanada. — Farmers Cooperative Wholesale Society v Saskatchewanu poroča, da je prodala v prvih štirih mesecih tekočega leta za pol milijona dolarjev blaga. To je skoro sto tisoč dolarjev več kot v istem času prejšnjega leta. Zadruga je bila ustanovljena pred dvema letoma.

INDIJCI APELIRAJO NA AMERIŠKO VLADO

Ameriški državljani se bojujejo na strani Angležev proti Indijcem

New York. — Akoprav ni niti eden ameriški časopis prinesel vesti, da je britska policija v Indiji krčila mednarodno pravo, ko je napadla medicinsko bazo v bližini Kalikapura ter uničila zdravila in bolniško opremo medtem, ko so ranjeni Indijci čakali na zdravniško pomoč. Na isti dan je Indijska medicinska asociacija poslala brzojavni protest na urad Lige narodov, kot izjavlja Sailedranath Ghose, zastopnik Indijskega narodnega kongresa v Združenih državah. Indijski nacionalisti nameravajo uvesti kampanjo, da opozorijo javnost na kršenje mednarodnega prava.

Prijatelji indijske neodvisnosti v Ameriki so pričeli pritiskati na ameriško vlado, naj uvede preiskavo, na kakšen način so prišli ameriški državljani v armado, ki se bori proti Indijcem. Ti državljani so bili prej uposleni v tovarnah General Motors kompanije, ki jih ima v Indiji. Indijci niso sovraini napram Amerikancem, toda ako se bodo spoprijeli, je prav lahko, da pade kateri ameriški državljani in to lahko dovede do resnih mednarodnih zapletljajev.

Ghose je o tem obvestil senatorja Boraha, načelnika senatnega odseka za zunanje zadeve in obenem je apeliral nanj, naj dela na to, da vlada Združenih držav prizna indijskim nacionalistom status vojakov in ne u-pornikov, kot se nazivajo sedaj. Ker je Anglija odredila preki-sod in druge slične vojne odredbe, indijski nacionalisti zahtevajo, da morajo britske oblasti postopati z vojniki, ki jih ujamejo, na način kot se postopa z vojnimi ujetniki in da se jih ne postrelja, kadar padejo v ujetništvo.

Nadalje nacionalisti apelirajo, naj Združene države priznajo neodvisnost Indije kot so to storile v zadevi Irake in Egipta. Senator Blaine iz Wisconsin je radi tega predložil resolucijo v senatu, v kateri priporoča priznanje neodvisnosti Indijcev. Znano je, da je tudi Borah naklonjen gibanju za neodvisnost.

Vesti o položaju v Indiji, ki prihajajo v Ameriko, so večinoma potvorne, je dejal Ghose, in ne prikazujejo situacije, kakršna je v resnici. To pa valed tega, ker imajo Angleži kontrolo nad poročili, ki so poslana iz Indije v druge države.

Pristransko postopanje oblasti

New York. — Pristransko postopanje justice je znana reč v Ameriki. Ako kdo vodi pohod brezposelnih delavcev v New Yorku, je hitro obtožen izgrediv in se prav lahko pripravi, da bo obsojen na več mesecev zapora. Dejstvo, da policija, čije naloga je skrbeti za mir in red, sama izvaja na izgrede, nima s stvarjo nič opraviti.

Vse drugače pa je, ako študentje na Yale univerzi povzročijo izgrede, kot se je pred kratkim dogodilo. Napadli so policijo s kamenji in opako, razbijali pohištvo, toda nihče ni bil kaznovan. Sodnik jih je le posvaril in to je bilo vse.

Železniška družba odpušta delavce

Topeka, Kana. — Atchinson, Topeka & Santa Fe železniška družba naznanja, da s 1. junijem odsluži gotovo število delavcev iz svojih delavnic in na pragrah. Kot vzrok navaja "slab business."

Sovjeti prodajajo mandžurske železnice

Sangaj, 31. maja. — Karakan, vodja sovjetske delegacije v Moskvi na konferenci za poravnanje sovjetsko-kitajske spora glede mandžurske železnice, je informiral kitajske delegate, da je sovjetska Rusija pripravljena prodati svoj delež v omenjeni železnici Kitajski za \$350,000,000. Tako poroča Mo Te-hut, vodja kitajske delegacije. Kitajcem se zdi, da so vjeti zahtevajo trikrat več kot je železnica vredna.

Indijska vlada še vihti železno post

Podkralj je izdal dve naredbi proti Gandhijevim nacionalistom. Sporadčni izbruhi so na dnevnem redu

Bombaj, Indija, 1. jun. — Okrog 15,000 nacionalistov je danes uprizorilo svoj "zadnji naval" na soline v Vadali pri Bombaju. Prodrli so skorzi policijski kordon in vsak je odnesel prgišče soli. V besnem konfliktu s policijo je bilo čez sto oseb ranjenih. — V Pešavarju so se obnovili krvavi izgrediv in vojaštvo je ubilo sedem domačinov. — Število mrtvih pri plemenskih izgredivih v Rangunu je naraslo preko 200. — Gandi je iz zapora pisal podkralju Irwinu pismo, v katerem prosi oprostjenja radi nasilnih dejanj nacionalistov.

Bombaj, Indija, 31. maja. — Lord Irwin, podkralj (viceroj) v Indiji, je včeraj izdal dve naredbi proti valu civilne nepokorščilne, ki so ga razmahnil Gandhijevi nacionalisti. Določil je ostre kazni za voditelje kampanje neplačevanja davkov in proti pike-tiranju prodajalnic s opejnimlji piščami in inozemskim piščam. Irwin je pozval vse lokalne oblasti, da morajo takoj potlačiti protidavčno in bojkotno gibanje.

Včeraj je bilo nekoliko mirnejše v splošnem. Izgrediv med muslimani in Hinduti v Dacei in Luknovu so prenehali, toda v Rangunu še vedno divjajo krvavi boji med kuliji. V Darasni so bile običajne demonstracije pred solinami in okrog 30 oseb je bilo ranjenih ter veliko več aretiranih.

V davčnem uradu v Madrasu je eksplodirala bomba in demoralizirala opremo. V Lullahu blizu Kalkute so bili štirje delavci ranjeni, ko je policija streljala na množico 4000 delavcev, ki so protestirali proti novi mesdni levstvi. Delavci so navallli na urade East India kompanije in ranili štiri Angleže, nakar je policija naskočila množico.

Zdravstvena centrala skrbi za delavce

New York. — Union Health Central, delavska zdravstvena klinika, je razširila svoje delovanje in nudi svojo službo vsem unijanskim delavcem, ki se poškodujejo. Poškodovani delavci se sedaj lahko zatekajo na to kliniko za pomoč mesto k privatnim, ki jih vzdržujejo delodajalci in katere izkoriščajo delavce.

Fish bo vodil preiskavo o "rdečem stišču"

Washington, D. C. — Kongresnik Hamilton Fish, republikanec iz New Yorka, je bil imenovan predsednikom odseka, ki bo vodil preiskavo o komunistični propagandi v Ameriki. Drugi člani odseka so: Nelson in Maine, Bachman iz West Virginije, Driver iz Arkansasa in Edlick iz Tennesseeja.

Kanadski parlament razpuščen

Ottawa, Ont., 31. maja. — Šestnajsti kanadski parlament je bil včeraj formalno razpuščen. Volitve poslancev se vrše 28. julija.

Delavski list pobija gonjo proti radikalcem

Civilna vojna na Kitajskem

Poraz vladne armade. Kailšek ranjen

Peiping, 31. maja. — Severnokitajski zavezniški poročajo o velikih zmagah na vseh frontah nad četami Cianga Kailška, predsednika nacionalistične vlade, in pravijo, da je padeo Nankinga blizu. Armada, ki jo vodi Jen Hsi-san, se bliža Tsainau, glavnemu mestu province Šantung, dočim so čete generala Feng Ju-huanga prodirle 20 milj ob progi Lungai proti mestu Sučovu, kjer je važno železniško spajališče. Predsednik Kailšek je bil sadnji četrek lahko ranjen. Severni zavezniški nameravajo premestiti kitajsko vlado v Pajping (bivši Peking), če okupirajo Nanking in strmoglavijo Kailškovo vlado.

Nasilstva rudarske kompanije

Njeni agenti izgnali delavskega organizatorja iz mesta

Helena, Mont. — (F. P.) — Anaconda Copper Co. še ni zadovoljna s kontrolo, ki jo ima nad časopisjem v Montani in je sedaj pričela z nasilji proti predstavnikom državne delavske federacije, ki so šli med ljudstvo, da zbirajo podpise za iniciativo, ki je potrebna za izboljšanje sedanjega odškodninskega zakona. James Anderson, zastopnik federacije, je bil te dni napaden od drhal, ki so jo najeli agenti omenjene družbe, in izgnan iz mesta Ennisa v Madisonu okraju. James D. Graham, predsednik državne delavske federacije, je takoj, ko je izvedel o napadu, apeliral na državnega pravdnika za protekcijo. O dogodku je bil informiran tudi šerif okraja Madison, kateremu so bila poslana imena članov drhal, ki so se udeležili napada na Andersona.

Skoro vsi časopisi v državi Montani prejemajo subvence od Anaconda Copper Co., da vodijo propagando proti sprejetju iniciative. Listi so preplavljeni z oglasi, članki in vestmi, ki govorijo, da med uradniki federacije ni soglasja ter da se pripravijo med seboj. V javnost prihajajo absurde laži, čast, da bo "nad stotisoč" delodajalcev v Montani odgovornih za poškodbe delavcev, ako bo iniciativa sprejeta, in bodo morali plačevati visoke odškodnine. Ta laž je posebno učinkovita med ljudmi, ki lastujejo svoje hiše in včasih najemajo pleskarje in druge rokodelce za popravila svojih stanovanj. Delavsko časopisje je zelo malo razširjeno in ne more odgovarjati na vsa potvarjanja, ki bruhajo dan za dnem iz kompanijskega časopisja.

Proti federaciji so se zarotile tudi privatne zavarovalne družbe, ker vidijo nevarnost za zmanjšanje svojih profitov, ako bo iniciativa sprejeta. Te družbe so se borile proti zahtevam poškodovanih delavcev, ki so bili upravičeni do odškodnine, na sodiščih tako, da je nazadnje poškodovani delavec prejel le malo vsote odškodnine, ker so ostalo požrli zavarovalnice in njeni odvetniki.

Boju proti delavski federaciji se je sedaj pridružil tudi Montana Power Co., podružnica elektrarskega trusta.

Stavka telefonistov v Mehiki

Mexico City, 31. maja. — Glavno mesto Mehike je bilo več dni brez telefonske službe. Zastavkali so nameščenci Erickson Telephone Company, ki je švedsko podjetje. Delavci obtožujejo družbo, da je prelomila pogodbo z njimi.

Nazadnji hočejo z rdečim strašilom odvrtiti pozornost ameriškega ljudstva od resnih gospodarskih problemov, pravi urednik

Tacoma, Wash. — (F. P.) — "Tacoma Labor Advocate", glasilo centralnega delavskega sveta, v posebnem uredniškem članku ostro napada nazadnjake v o-ficielnih krogih kakor tudi delavske voditelje kot so Woll, podpredsednik Ameriške delavske federacije in nekateri njemu alični ljudje, ki prihajajo na dan s izjavami o boljševidski zaroti, el-je namen je izpodkopati temelje ameriškim institucijam. "Labor Advocate" pravi:

"Kot je razvidno iz dnevnih vesti, veliko število industrijskih magnatov rabi Sovjetsko unijo in komunizem kot bojni klic, s katerim hoče odstraniti ameriško ljudstvo, da ga tako odvrne od resnih ekonomskih problemov, ki čakajo rešitve. V tej gonji so dobili na svojo stran tudi nazadnjaške delavske voditelje, ki so znani, da israbijo vsako priliko za pobiranje radikalizma med ameriškim delavci, kar jim služi kot zagovor v obrambo njihove reakcionarnosti.

"Ako bi ameriško delavstvo enkrat za vselej spoznalo, da je gonja proti radikalcem navaden humbug, s katerim se razumno delavstvo ne more slepiti, bi vedelo, da Sovjetska unija ni noben ekonomski vakuum, temveč da pošilja velika naročila v Ameriko in da je od teh naročil odvisno blagostanje delavcev v mnogih ameriških industrijah, toda bi se ne dalo zapeljati od kršiteljev. Dolžnost ameriškega delavstva je, da zahteva čim tesnejše stike s Sovjetsko unijo, ki je edina od inozemskih držav, ki je povečala svojo trgovino z Združenimi državami. Pravzaprav je sramota, kar vlada Združenih držav še do danes ni priznala sovjetske vlade".

Policija v službi avine družbe

Delavci nimajo nobenih pravic v mestu policijskega trinotiva

Memphis, Tenn. — (F. P.) — "Delavci, ki ga priporočijo policija, damo prvo priliko do dela, kadar je kako mesto izpraznjeno", je pojanjeval uradnik Fisher Body Co., skupini obiskovalcev, ki je ogledovala tovarno. "Policija je nam naklonjena in nam vrača usluge", je nadaljeval. "Kadar kdo izmed delavcev pričenja uganjati stitnosti, tedaj brž pokličemo policijo, da pride in ga aretiraj. Policija potem zapre nemirneža in ga drži toliko časa, da dobi navodilo od vodstva kompanije za njegovo izpušitev. Za to akcijo ni treba niti formalne obtožbe."

Uradnik je potem pripovedoval o slučaju nekoga zamorskega delavca, katerega je družba dala aretirati. Ta delavec je bil v zaporu mesec dni in potem nas je policija vprašala, kaj naj storimo z njim. Da je bil v ječi toliko časa, je bil vzrok, ker je kompanija že pozabila na dogodek in se ni več brigala za zaprtega delavca.

Tako početje je v tem mestu poznano pod imenom "hook system", ki je sicer nelegalen, toda vzile temu učinkovit v krajih, v katerih nima zamorsko delavstvo nobenih pravic. Sodnik Pittman od okrožnega sodišča je še večkrat javno obsodil ta sistem in je izpustil jetnike iz zapora, kadar je bil vložen radi takega slučajja formalen protest, toda avtna družba se ga vzile temu pridno poslužuje.

To je čudovit sistem in zelo pripraven za družbe, kadar se hočejo iznebiti delavskih organizatorjev.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZDruZENJE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Headoffice: 3037-55 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year

Advertising rates on agreement - Manuscripts will not be returned

Address: 3037-55 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Odgovor na vprašanja

Oroville, Cal. — Ker ste mnogo pismeno vprašujejo glede...

Ko se človek pripelje z vzgoja in pride preko gorovja na Oregon-California državno mejo...

Podnebje se mi vidi zdravo, vsaj za dočakanje visoke starosti mora biti jako ugodno...

Ta okolica je jako ugodna za sadjerejo. V okolici 15 milj je zemlja in podnebje kot naša...

Ko riž požene iz zemlje, spuščajo vodo na polje. Potem raste riž skozi celo poletje...

Od farmarja, pri katerem sem dobil informacije, sem izvedel, da se n. pr. jajca vedno lahko prodajo...

Dotičnim, ki bi se radi tukaj naselili, svetujem, da si pridejo sami svet ogledati...

To, kar sem zgoraj omenil, je vse resnično. Akoravno nisem sam farmar...

Glede dela naj omenim, da ga ni v tem mestu, posebno ne za tujca. Kar se tiče gradnje...

ysake podlage. Tudi sam bom mogoče moral iti iz mesta...

Torej kdor misli sem priti za delom, naj hodi po železniških prajah od kempe do kempe...

Kljub temu, da je ta kraj po naravi pravi raj, se mora tisti, ki nima sredstev...

Vinc Klasek

Smrtin kosa v Milwaukee

Milwaukee, Wis. — Zadnje čase se je zopet pojavila smrt nad našo naselbino...

Staršem Louis Lazich, živim na 51-7th st., je padel v vodo v soboto 24. maja 12-letni sin Louis. Igral je za dečki žogo ob Menominee kanalu...

V nedeljo zvečer, dne 25. maja, je preminul rojak Charles Rovšek v najlepši dobi. Bil je star 38 let. Napadla ga je pljučnica par dni pred smrtjo...

Prislušitev nepismenih oseb
Vprašanje: Bo nepismena žena naturalizirana državljana pripuščena v Zdrružene države?

Kaj pa glede staršev in otrok?
Odgovor: Žena, ki prihaja k svojemu možu, vsak otrok pod starostjo 16 let, mati, stara mati, neporočena hči ali obdvoletna hči...

Vprašanje: Bil sem mladoten, ko je bil moj oče naturaliziran. Ker nameravam odpotovati v inozemstvo...

Vsi pogrebi so se vršili iz Frank Ermencovega pogrebnegega zavoda. Poročevalec.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Benoit, Wis., Steve Fabjan: — Ako želite, da bo vaš dopis priobčen, pišite samo na eno stran papirja...

Problemi priseljencev

Prstovoljni odhod in deportacija

Vprašanje: Neki moj prijatelj je ostal v Združenih državah 'dalje, kot mu je bilo dovoljeno...

Odgovor: Ako je bil vaš prijatelj aretiran in po obravnavi pred priseljeniškim inspektorjem je bilo iz Washingtona izdano povelje...

Odgovor: Ako je bil vaš prijatelj aretiran in po obravnavi pred priseljeniškim inspektorjem je bilo iz Washingtona izdano povelje...

Tupatam se zgodi, da nekateri inozemci dobijo od priseljeniške oblasti svarilo, naj odpotujejo. Ako to storijo takoj...

Legalizacija bivanja

Vprašanje: Prestopil sem kanadsko mejo leta 1915, ne da bi bil pregledan od priseljeniške oblasti...

Odgovor: Niste podvrženi deportaciji radi nezakonitega prihoda. Nikdo, ki je prišel nezakonito pred dnem 1. julija 1924...

Prislušitev nepismenih oseb
Vprašanje: Bo nepismena žena naturalizirana državljana pripuščena v Zdrružene države?

Kaj pa glede staršev in otrok?
Odgovor: Žena, ki prihaja k svojemu možu, vsak otrok pod starostjo 16 let, mati, stara mati, neporočena hči ali obdvoletna hči...

Odgovor: Ga lahko dobite, ako imate več kot 21 let. Prosite za tako spričevalo naturalizacijski urad (Director of Naturalization) v onem kraju...

Odgovor: Department of Labor je mnenja, da se priseljeniški zakon od leta 1924 razteza tudi na inozemske mornarje. Nedavno je bila kazena deportacija nekoga mornarja iz Jugošlavije...

Starostne pokojnine v New Yorku

Vprašanje: Čital sem v časopisu, da obstoji v državi New York zakon o starostnih pokojninah. Ali so priseljenci tudi upravičeni?

Odgovor: New York je enajsta država, ki je sprejela tak zakon. Države California, Colorado, Kentucky, Maryland, Minnesota, Nevada, Utah, Wisconsin in Wyoming...

Zakon o trgovskih znakih
Vprašanje: Ako nekdo rabi v svoji trgovini trgovsko znamenje (trade mark), ki je bila registrirana...

Odgovor: V takih stvarih je najboljšje obrniti se na dobrega odvetnika. Trade mark je po zakonu vsako geslo ali znak...

Odgovor: V takih stvarih je najboljšje obrniti se na dobrega odvetnika. Trade mark je po zakonu vsako geslo ali znak...

Delavska kultura v Chicagu

Chicago. — V tem mestu je 24 delavskih dramskih društev, kot poroča prosvetni osek Workers International reliefa...

Odgovor: V takih stvarih je najboljšje obrniti se na dobrega odvetnika. Trade mark je po zakonu vsako geslo ali znak...

Odgovor: V takih stvarih je najboljšje obrniti se na dobrega odvetnika. Trade mark je po zakonu vsako geslo ali znak...

Eskimi

Morebiti se spomnite, kako se vedejo otroci, ko prvokrat silijo gramofon? No, Eskimi so prav kakor deca in raziskovalci pripovedujejo, s kakšnim začudenjem slede ti primitivni otroci...

Vasko plemu, sestojče iz večjega števila družin, ima svoje teritorij lovišč. Plemenu pa ne našeluje starešina...

Vskikrat, kadar Eskima začne nesreča, mu pride na pomoč čarovnik in spremstvu vseh starejših članov družine, maskiran in odet v magična oblačila...

Navzlic vsej prvobitni preprostosti in praznovornosti pa so Eskimi prav pametni ljudje. So, mongolskega porekla, njih predniki so morali nekoli v davnih časih priti preko beringške morake ozine...

Za obiskovalca je najtežji njih jezik. Čeprav govore vsi Eskimi od Groenlanda do Sibirije isti jezik...

Mogoče čaka odjudne severne kraje, kjer sedaj prebivajo Eskimi, še lepa bodočnost. Kakor pripovedujejo raziskovalci...

PREBIVALSTVO V PALESTINI

Palestinski statistiki želijo, da bi se letos vršilo novo ljudsko štetje. Zadnjič so ga imeli v oktobru 1922. Tedaj so našli — izjemni kraje vzhodno od Jordana — 752 tisoč duš...

Ameriško življenje

146

Možiček življa — in to je vse
Mrs. Harry Raymond v St. Louisu je apelirala na policijo, naj ujame njenega moža...

Moj mož je izgubil delo pred dvema tednoma in od tedaj ga nisem več videla. Menda se ne upa priti domov...

ROSA

Povest o dveh ženah
Spisal Angelo Cerkevnik

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontestu Prosvete)

Semtertja je slišal močan prepir. Ruskega ni razumel in ni zatorej mogel vedeti, za kaj gre. Pozneje je zvedel, da jo je družba, s katero je prej prepevala po beznicah in kavarnah, hotela prisiliti, da bi zopet sodelovala, a Tanja ni hotela. Pritiskali so nanjo tudi zaradi moža. Naj bi se vrnila k njemu, da je silno besen, da jo bo napadel, ustrelil in podobno.

Hrovatin je sklenil hitro delati. Ne bo po nepotrebnem cical in zavlačeval. Udaril bo kar na slepo srečo. Ko je zjutraj odšla, je šel za njo na Kalimegdan. Sedla je na klopi in zrla na motni Dunav in Savo, ki sta se leno valila proti vzhodu.

Približal se ji je in odkril:
— Kdo bi si mislil, da vas bom našel tukaj! Kaj pa počenjate v Beogradu, milostiva?

Začuden ga je pogledala.
— Gospa Koželjeva, ali ne?
— Gospod, zmotili ste se!
— Jaz zmotil? Še nikdar v svojem življenju. Le povleči me hočete.

— Ampak, gospod, jaz vas nisem še nikdar videla.
— No, ta je pa lepa! Še nikdar me niste videli!

Zasmejal se je tako prisrčno, da se je morala tudi ona smejati.
— Saj jaz sem Rusinja.
— Rusinja?
— Seveda! Ali mi ni poznati že po govoricah?

— Ne morem verjeti... Praz za prav moram zdaj verjeti. Oprostite, stokrat oprostite. Priznati vam moram, da sem nekoliko kratkoviden in v Ljubljani...

Padla mu je v stavek in se zganila, kakor da jo je to ime elektriziralo.
— Da, v Ljubljani je tudi zrak manj moten... In tam živi gospa, nevarno podobna vaši lepoti... Kakor astra astri sta si podobni...

— Astra astri? Kje ste staknili to jesensko pripodobo.
— Astra astri? V Ljubljani poznam zelo ljubo mi prijateljico, Roso, ki tako zelo ljubi astra.

— Roso?
— Da!
— To ime sem že slišala... Tako je ime tudi ženi Boja Karloviča Orlova...

— Saj to je ona!
— Vi jo res poznate?
— Seveda jo poznam.

Zalostno je pripogrnila glavo.
— Ali ni res dražestna ženska?
— Zelo lepa in, zdi se mi, zelo dobra.
— O dobra! Dobra kakor ljubav matere, ko se poslavlja od sina, ko gre v svet za kruhom.

Hrovatinu je nenadno in proti njegovi volji prišlo na um, da dela tudi — zase. Če se bo Bojo odločil za to žensko (kar ni izključeno, saj je tako lepa), ali mu ne preostane potem vsaj trohica upanja, da bo Rosa njegova? Zadel se je sam sebi umazan, poskušal je otrestiti se te ogabne misli, a misel ga je čimdalje uporneje opajala.

— Ali jo dobro, zelo dobro poznate, gospod?
— Devolite, da se vam vsaj predstavim: Hrovatin sem, tovarnar. Da, dobro jo poznam.

— Ne morem postati srečen, ker nimam nobenega gumba!" Silno ga je potrolo to spoznanje in mislil je samo še na to, kako bi prišel do gumba. Za drugega otroka ni nobena težava priti do gumba, za Janezka pa to ni bilo majhno delo. Z gumbom sta vedno v zvezi oče in mati, oče, ki ga kupi, mati, ki ga prišije. Ali Janezek je bil brez očeta in matere.

Janezek si je hotel zaslužiti, da si kupi gumb. Hodil je za eno gospo po vodo, drugi je prinašal premog. V sosedno vas je hodil po mleko, skratka, delal je vse, kar je mogel storiti deček v njegovi starosti.

Vseeno pa ni mogel zaslužiti denarja za gumb. Ljudje so si dejali: "Zakaj bi dajali tako majhnemu otroku denar? Saj bi ga zapravil! Damo mu rajši kaj jesti."

In dali so mu kruha ali sira, ali krožnik juhe, ali po ostanke kosila. Janezek se je do sitega najedel in bil je srečen, da je pozabil na gumb.

Toda zvečer, ko se je spet oglašila lakota, je zopet zaplesal pred njegovimi očmi gumb in zopet je mislil na vse one čudovite stvari, ki bi jih lahko dobil, če bi imel gumb. Zlasti pa so bile žive njegove želje, kadar je šel mimo trgovine z gumbi in videl cele kopice najraznovrstnejših gumbov. Bili so tu vojaški gumbi, potem zopet civilni, nekateri pozlačeni z urezanimi črkami, drugi zopet so imeli silni sijaj morja. Na nekaterih so bile vidne majhne luknjice, a

Saj mi je bila najljubša prijateljica tako dolgo.
— Jaz pa... Jaz sem jo samo enkrat videla.

— Res, videli ste jo?
— Pustimoraje to!
— Če ji želite kaj sporočiti, vam rad ustrežem. Danes zvečer že potujem.

— Res, že danes? Škoda!
— Uganite!
Zasmejala se je in ga ljubko pogledala.
— Če že moram ugibati, bom rekel: za oba!

— Salamonska razeodba!
— Krivico delate slovenskemu salamonovstvu!

— Kako to?
— Naše časopise berite! Naše literature in kritike poslušajte! Salamon bi od mrtvih vstal, da je pokopan na ljubljanskem pokopališču. Tanja se je zasmejala.

— Le ne smejte se! Da ste v Ljubljani, bi bili v resni nevarnosti. Pripeti se vam, da kakšno salamonsko slišate in vam na licu mesta lasje odpadejo.

— Kako strašno pretiravate! Ali ste vsi Slovenci takšni?
— Pretiravam? Naj vam povem: V Ljubljani je živel literat, plešast od noge do glave. V gledališču so uprizorili neko njegovo stvar. Nekaj kritik je napisal o delu in uprizoritvi tako salamonsko kritiko, da so literatu kar čez noč lasje zrastle.

— Od nog do glave?
— Se čez glavo!
— Gospod Hrovatin, vi ste nedvomno literat, trgovec niste in ne morete biti.

— Aj, aj, izpadel mi je en las!
— Nič ne de, saj je šuma hudo gosta.
— Je že res, ampak jaz sem za pragozd — sem proti vsakršnemu sekanju sploh.

— Potolažite se; jaz tudi ljubim gozdove.
— O, to bi bilo nekaj za vas! Pri nas na Gorenjskem. Kaj na Gorenjskem! V Tivoliju, v sami Ljubljani imamo medvede, volkovi so več ali manj vsakdanji pojav, ki tekmujejo z avtomobili, lisice so tako rekoč domače živali.

— Čudoviti kraji!
— Čudoviti, čudoviti, gospa! Bled n. pr.!

Ali ste že kaj slišali o Bledu? Še nič! Na Bledu je jezero, v jezeru plava cerkvena, čudež brez pripodobe, v jezeru pa plavajo ribe in vse ribe so zdfresirane.

— Kaj znajo?
— Kadar godba zaigra državno himno, se dvignejo s svojih sedežev, se postavijo v "pozor" in so silno navdušene. Sploh so zelo patriotične.

— O, na Bled se moram na vsak način peljati! Kaj pa napravite, če takšno ribo vjamete?

— Če jo vjamemo? Najprej mora pokazati strankino legitimacijo. Če je v naši stranki, jo vržemo nazaj v vodo, če je vpisana v soražni nam stranki, jo spečemo. Včasih se pedena riba očituje svoje strupeno politično sovraštvo. Pripovedujejo — upam, da ne boste vzeli vsega za zlato resnico — da bi se bil pred kratkim na neki takšni ribi kmalu zadavil sam ministrski predsednik. Pravijo, da mu je bilo zelo hudo, ker je ni mogel po zakonu o zaščiti države dati obseliti...

— Ne morem postati srečen, ker nimam nobenega gumba!" Silno ga je potrolo to spoznanje in mislil je samo še na to, kako bi prišel do gumba. Za drugega otroka ni nobena težava priti do gumba, za Janezka pa to ni bilo majhno delo. Z gumbom sta vedno v zvezi oče in mati, oče, ki ga kupi, mati, ki ga prišije. Ali Janezek je bil brez očeta in matere.

Janezek si je hotel zaslužiti, da si kupi gumb. Hodil je za eno gospo po vodo, drugi je prinašal premog. V sosedno vas je hodil po mleko, skratka, delal je vse, kar je mogel storiti deček v njegovi starosti.

Vseeno pa ni mogel zaslužiti denarja za gumb. Ljudje so si dejali: "Zakaj bi dajali tako majhnemu otroku denar? Saj bi ga zapravil! Damo mu rajši kaj jesti."

In dali so mu kruha ali sira, ali krožnik juhe, ali po ostanke kosila. Janezek se je do sitega najedel in bil je srečen, da je pozabil na gumb.

Toda zvečer, ko se je spet oglašila lakota, je zopet zaplesal pred njegovimi očmi gumb in zopet je mislil na vse one čudovite stvari, ki bi jih lahko dobil, če bi imel gumb. Zlasti pa so bile žive njegove želje, kadar je šel mimo trgovine z gumbi in videl cele kopice najraznovrstnejših gumbov. Bili so tu vojaški gumbi, potem zopet civilni, nekateri pozlačeni z urezanimi črkami, drugi zopet so imeli silni sijaj morja. Na nekaterih so bile vidne majhne luknjice, a

— Ne morem postati srečen, ker nimam nobenega gumba!" Silno ga je potrolo to spoznanje in mislil je samo še na to, kako bi prišel do gumba. Za drugega otroka ni nobena težava priti do gumba, za Janezka pa to ni bilo majhno delo. Z gumbom sta vedno v zvezi oče in mati, oče, ki ga kupi, mati, ki ga prišije. Ali Janezek je bil brez očeta in matere.

Janezek si je hotel zaslužiti, da si kupi gumb. Hodil je za eno gospo po vodo, drugi je prinašal premog. V sosedno vas je hodil po mleko, skratka, delal je vse, kar je mogel storiti deček v njegovi starosti.

Vseeno pa ni mogel zaslužiti denarja za gumb. Ljudje so si dejali: "Zakaj bi dajali tako majhnemu otroku denar? Saj bi ga zapravil! Damo mu rajši kaj jesti."

In dali so mu kruha ali sira, ali krožnik juhe, ali po ostanke kosila. Janezek se je do sitega najedel in bil je srečen, da je pozabil na gumb.

Toda zvečer, ko se je spet oglašila lakota, je zopet zaplesal pred njegovimi očmi gumb in zopet je mislil na vse one čudovite stvari, ki bi jih lahko dobil, če bi imel gumb. Zlasti pa so bile žive njegove želje, kadar je šel mimo trgovine z gumbi in videl cele kopice najraznovrstnejših gumbov. Bili so tu vojaški gumbi, potem zopet civilni, nekateri pozlačeni z urezanimi črkami, drugi zopet so imeli silni sijaj morja. Na nekaterih so bile vidne majhne luknjice, a

— Ne morem postati srečen, ker nimam nobenega gumba!" Silno ga je potrolo to spoznanje in mislil je samo še na to, kako bi prišel do gumba. Za drugega otroka ni nobena težava priti do gumba, za Janezka pa to ni bilo majhno delo. Z gumbom sta vedno v zvezi oče in mati, oče, ki ga kupi, mati, ki ga prišije. Ali Janezek je bil brez očeta in matere.

Janezek si je hotel zaslužiti, da si kupi gumb. Hodil je za eno gospo po vodo, drugi je prinašal premog. V sosedno vas je hodil po mleko, skratka, delal je vse, kar je mogel storiti deček v njegovi starosti.

Vseeno pa ni mogel zaslužiti denarja za gumb. Ljudje so si dejali: "Zakaj bi dajali tako majhnemu otroku denar? Saj bi ga zapravil! Damo mu rajši kaj jesti."

In dali so mu kruha ali sira, ali krožnik juhe, ali po ostanke kosila. Janezek se je do sitega najedel in bil je srečen, da je pozabil na gumb.

Toda zvečer, ko se je spet oglašila lakota, je zopet zaplesal pred njegovimi očmi gumb in zopet je mislil na vse one čudovite stvari, ki bi jih lahko dobil, če bi imel gumb. Zlasti pa so bile žive njegove želje, kadar je šel mimo trgovine z gumbi in videl cele kopice najraznovrstnejših gumbov. Bili so tu vojaški gumbi, potem zopet civilni, nekateri pozlačeni z urezanimi črkami, drugi zopet so imeli silni sijaj morja. Na nekaterih so bile vidne majhne luknjice, a

— Ne morem postati srečen, ker nimam nobenega gumba!" Silno ga je potrolo to spoznanje in mislil je samo še na to, kako bi prišel do gumba. Za drugega otroka ni nobena težava priti do gumba, za Janezka pa to ni bilo majhno delo. Z gumbom sta vedno v zvezi oče in mati, oče, ki ga kupi, mati, ki ga prišije. Ali Janezek je bil brez očeta in matere.

Janezek si je hotel zaslužiti, da si kupi gumb. Hodil je za eno gospo po vodo, drugi je prinašal premog. V sosedno vas je hodil po mleko, skratka, delal je vse, kar je mogel storiti deček v njegovi starosti.

Vseeno pa ni mogel zaslužiti denarja za gumb. Ljudje so si dejali: "Zakaj bi dajali tako majhnemu otroku denar? Saj bi ga zapravil! Damo mu rajši kaj jesti."

In dali so mu kruha ali sira, ali krožnik juhe, ali po ostanke kosila. Janezek se je do sitega najedel in bil je srečen, da je pozabil na gumb.

Toda zvečer, ko se je spet oglašila lakota, je zopet zaplesal pred njegovimi očmi gumb in zopet je mislil na vse one čudovite stvari, ki bi jih lahko dobil, če bi imel gumb. Zlasti pa so bile žive njegove želje, kadar je šel mimo trgovine z gumbi in videl cele kopice najraznovrstnejših gumbov. Bili so tu vojaški gumbi, potem zopet civilni, nekateri pozlačeni z urezanimi črkami, drugi zopet so imeli silni sijaj morja. Na nekaterih so bile vidne majhne luknjice, a

cunje, s katero se je ponoči pokrival. Nato si je pričel prišivati gumb. Med delom pa je naenkrat začel misliti na deklico, ki se morda sedaj joče, ker je izgubila lepi gumb. Morda ne dobi nobenega novega, saj je tako težko priti do gumba.

Ali ji naj ga da nazaj?
Ne, tega ne more storiti, ko pa je tako dolgo po njem hrepenel. Ko mu pa gumb prinese srečo, potem ga pač lahko vrne deklici in vrhu tega ji bo podaril še kaj drugega. Tako si je mislil. Pa jo bo potem našel? Njegove roke so se tresle, a šival je tako dolgo, dokler ni bil gumb zelo dobro prišit, kakor se mu je zdelo.

Drugi dan je šel iskat dimnikarja. Vso pot je premišljeval, kaj si naj želi. Na vse zadnje se je vendar odločil za zlat grad na kristalnem gradu. A vrhu tega si je želel še eno pomarančo.

Okoli poldne je zagledal dimnikarja. Bil je črn ko zamorec, samo oči so bile modre ko vijolice. Hitro se mu je približal in z mrzlično roko zgrabi za gumb. Srce mu je bilo vroče.

Sedaj mu je bil čisto blizu.
Janezek je bil bled in roke, ki so držale gumb, so bile ledeno. Sedaj je bil dimnikar pri njem. Tiho je pričel: "Zlat grad — eno po-ma-ran-č-o."

— Kako to?
— Z gnilo nitjo prišit gumb se je utrgal in obvisel na koncu niti ko uvela roža.

Vse Janezkove nade so bile pokopane. Solze so mu stopile v oči, ker videl je vzrok vse nesreče v tem, ker si je prilastil tujo stvar.

Tako obupno je jokal, da je stopil dimnikar k njemu.
"Kaj se je zgodilo, mali?" je vprašal z blagim glasom.

Janezek nj odgovoril, temveč le še bolj jokal.
"Ali ti je kdo kaj storil, ali si kaj izgubil?"

Dimnikar je božajoče pogledil malčka po glavi.
"Vzel sem gumb", je zajecjal Janezek. "Grad in pomarančo sem hotel imeti in zato sem večeraj pobral gumb."

"Čigav pa si?"
Janezek ni vedel. Ni pač bil od nikogar in vendar je bilo tako sladko, da bi tudi on bil od nekoga.

Dimnikar je prijel Janezka za roko in ga peljal proč. Dimnikarjeva roka je bila črna in polna saj, ali kako lepo je znala voditi!

Dimnikar je pripeljal Janezka v majhno hišo — v isto, v kateri je izgubila večera deklica.

"Mati! Tu sem vam pripeljal malega dečka, ki se joče, ker bi rad imel zlat grad in pomarančo."

"Ne jočem se zato", je dejal Janezek. "Jočem se, ker sem vzel gumb!"

"Ne moremo ti dati ne gradu in ne pomaranče", je dejala dimnikarica, "ampak samo kosilo."

In tako se je zgodilo. Posadili so ga k mizi in mu dali poln krožnik juhe. Desno od njega je sedel dimnikar, lepo čist in umit, na levo pa gospa dimnikarica, nasproti pa deklica, ki je večera izgubila gumb.

Ljubeče so ga spraševali, Janezek pa je odgovarjal. Nikoli še ni toliko pripovedoval, ko takrat. Govoril jim je, kako je osamljen, kako je iskal gumb in kako se mu je vse ponesrečilo.

Dimnikar in dimnikarica sta se smehljala, deklica pa ga je gledala z začudenimi očmi.

"Všeč si mi, dečko", je dejal dimnikar. "Če hočeš, lahko ostaneš pri nas in jaz te izučim v dimnikarski obrti. Itak je za mojo deklico žalostno, ker je vedno sama."

Njegova žena je prikimala, oči deklice so se zasvetile in tudi Janezek je bil vesel.

Tako je postal dimnikarski vajenec.

Biti dimnikar, pomeni osrečevati ljudi. Ne more pa dimnikar priti do sreče s pomočjo gumba. Ker prinaša srečo, ne sme nič od nje vzeti.

Vseeno pa je bil srečen in nič zato, če se ni mogel prijeti za gumb, kadar je srečal drugega dimnikarja.

Plezal je po visokih strehah in ljudje so ga imeli radi, ker jim je lepo čistil dimnike, da so mogli kuhati.

Čas je hitro potekal in Janezek je postal Janez. Dimnikar je bil z njim zadovoljen, njegova žena tudi in deklica mu je že davno oprostila, da ji je vzel gumb, saj mu je morala pozneje oprostiti celo to, da je vzel njo.

Če sedaj kdaj srečate Janeza, ga boste hitro spoznali. Izgleda sicer ko vsi drugi dimnikarji, toda vsi njegovi žepi so polni gumbov. In komur manjka gumb, ta ga dobi od njega, ker noče, da bi prinesel srečo samo enemu, drugemu pa ne. In ko bodo enkrat vsi ljudje imeli gumb, potem bodo vsi tudi srečni.

Žrtiev sosedsko ljubeznivost

V velikih mestih žive ljudje, ki si domišljujejo, da žive sami zase in da se nihče ne briga za nje, kar jim daje prijetno zavest, da so popolnoma nemoteni. V resnici pa njih okolica pazi nanje tembolj, čim manj imajo stikov z njo. To je izkusil tudi berlinski veseljak Bruno Fehrenbach. Imel je samsko stanovanje in razen postrežnice, ki je prihajala vsako jutro ob desetih pospraviti stanovanje, ni nikoli nihče prestopil praga njegovega samskega bivališča. Nekega jutra se je pred odhodom g. Fehrenbacha zaslil iz njegovega stanovanja presunljiv otroški jok. Sosedje so napeli ušesa in so komaj dočakali postrežnice, ki je po vsem stanovanju iskala dojenčka, pa ga ni mogla najti. Inenadeni so sosedje drugi dan zopet začuli iz stanovanja veselo glasno smehotanje, da se mu je zmešalo. Zopet so par dni obžalovali sosedja, nato pa so sklenili pomagati mu, da ne bi še globlje zapadel v blaznost. Obvestili so ravnatelja blaznice, ki je takoj poslal strežnika s prisilnim jopičem po novega zmešanca. Mladi mož se je prearčno nasmejal temu obisku, storil pa je to napako, da je pristožno priznal, da je on sam ono plakačoče dete, ki je že teden dni vzmernirjalo vse sostanovalce. Strežniki niso izgubljali dosti besed, marveč so pograbili mladega gospoda in ga pomahili v prisilni jopič. Moč se jih je sicer otepaval, kolikor se je dalo, ali s tem je le potrdil domnevo, da je zrel za blaznico. Posebno besen je bil, ko je videl svoje sosedje, kako pomilovalno ga gledajo in kako so pripravljeni, da pomagajo nasilnim strežnikom. V blaznici so Fehrenbacha zaprli v sobico, obito z blazinami, da bi si besnež v svojem divjanju ne razbil bujne glave. Ščasoma pa je mož opeal in začel trezno presojeti svoj položaj. Spoznal je, da je imelo njegovo dosedanje vedenje značaj blaznosti, da si morda v enakih primerih

vedejo ravno pametni ljudje na tak način. Predno pa je utegnil stvar do dobra premisliti, so se odprla vrata in v sobico je stopil sam ravnatelj zavoda in se začel na vse kriplje opravičevati, češ, da je pomba in da mu je zelo žal. Telefonično je bil vprašan pri filmskem podjetju, kaj je prav za prav z mladeničem, predno ga začne zdraviti in tam so mu dejali, da je popolnoma zdrav, da pa ima v zvočnem filmu vlogo, kjer mora posnemati otroški jok, kar se mu prav mojestro posreči, kakor nikomur drugemu. Seveda so mladega moža takoj izpustili. Sosedje pa se ga odslej ogibljuje, kajti prizajne poteze mu izginejo z obrazca, kadar sreča koga izmed njih in pravijo, da pri tem tudi grozeče stiska pesti.

ZAFRKLJIVI CLEMENCEAU

Italijanski novinar, ki je obžudoval "Tigra", se je nekoč osmellil in mu oponesel njegovo domislico, izrečeno ob mirovnih pogajanjih napram Sonninu, ki je zahteval za Italijo ozemlja, denarja in gospodarske ugodnosti.
"Kaj pa potlej? Ali hočete še moje uro?" se je oglasil tedaj Clemenceau. To so mu na Apenninskem polotoku za vselej zamerili.
"Zakaj so hudi namo zbog ene besede?" je skomignil Clemenceau z ramami. Nato pa je premagala njegova predna priroda in dodal je: "Tem bolj, ker sem bil pripravljen, da bi jim jo dal."

SMEŠNICE

Zdravnik: "Ali ste se držali mojega navodila: vsak dan tri praške in vsakokrat požirek konjaka?"
"Da, gospod doktor, le da sem s praški za en teden zaostal, s konjakom sem pa za tri tedne prehitel."
Zdravnik (notarju na ulici): "Zdravo, dragi prijatelj! Kam pa hitiš—morda delat kako oporoko?"
"Zelo rad bi to storil. Ali imaš morda zopet kakega pacienta, ki si ga spravil tako daleč?"
Kazen
— Krasen plašč, draga prijateljica, a tudi zelo drag. Če se ne motim. Koliko je stal?
— Samo en poljub.
— Kako?
— Samo en poljub, ki ga je dal moj mož kuharici.
"Čudovito majhni ročici imate gospodična!"
"Da?"
"Da, da! Mislim, če bi zazdehali, bi si morali usta pokriti z obema rokama."

NAJBOLJŠA ŽELOČNA TONIKA

"Milwaukee, Wis., 5. maja. Za dve leti rabim Trinerjevo grenko vino, pa do danes še nisem našla nič boljšega, kot je ta čudovita želočna tonika. Mrs. Clara Bublitz."
TRINERJEVO GRENKO VINO je na ta način pohvaljeno od tisočev tpeh na želočnih boleznih. Ono odpravi vse strupene snovi, ki povzročajo želočne bolezni. Pri vseh leknarjih. Brezplačni vzorec od Jca. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

UTRUJENI?

Esorka prinaša novo moč! Želite biti energični, polni življenja? Tedaj vam pomagata Esorka k temu. Esorka hitro pripravljaj vaš sistem v pravo normalnost z odpravo želočnih bolezni, zaprtosti, srčne spane in nezmožnosti živeti. Vam prinese zaščitnost vašega življenja. Uprava leknarstva, Ill.

SEVERAS ESORKA

Pojasnijo društvenim tajnikom in pošiljateljcem raznih naznanil
Kadar pošljete listu Prosveta kakorikoli naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej poveste v pisnu, ali želite imeti plačan oglaš ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadno vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa želite imeti priobčeno celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člana in za nečlane. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno časnikaško vest, tudi v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se koga išče, ženitven ponudbe, prodaje, itd. Za vsake stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, kolikokrat naj se isti priobči in da bode zanj plačati. To pojasnilo dajem radi tega, ker je to skis konvencije, da se potem ravno mi vsi, društva, člani, naročniki in upravitelji lista Prosveta, da te upoštevate in se po tem ravnavate. — Filip Godina, upravitelj.

SLOVENSKA NARODNA PORNENA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in te posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij in njihovih društev ali se ne pošilja listu Prosveta.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kolarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA

J. Wolker: MALI DIMNIKAR

Dimnikar ne nosi samo lestve, temveč prinaša tudi srečo. To vedo vsi ljudje, posebno oni, ki imajo gumb na suknji. Če srečajo dimnikarja, primejo hitro gomb in si mislijo to, kar najbolj žele. In resnično — njih želja se potem izpolni. Od nekdanj delajo ljudje tako in bodo delali, dokler bodo hodili po cestah dimnikarji.

Tako lahko postanejo vsi ljudje po svojih željah srečni. Ne potrebujejo v ta namen nič drugega ko gumb in dimnikarja. Sirota mali Janezek je to dobro vedel. Ker je bil majhen otrok, ki se je noč in dan potepal po predmestnem tlaku, je imel najlepše želje. Enkrat si je želel lepo pečeno žemljico, drugič vstopnico za vrtičjak, potem je spet hrepenel po umrli mami ali pa po lepah jabolkih, ki so jih prodajale debele branjevke. Ker ni nič imel, je imel tem večji kup želj po sreči.

"Ne morem postati srečen, ker nimam nobenega gumba!" Silno ga je potrolo to spoznanje in mislil je samo še na to, kako bi prišel do gumba. Za drugega otroka ni nobena težava priti do gumba, za Janezka pa to ni bilo majhno delo. Z gumbom sta vedno v zvezi oče in mati, oče, ki ga kupi, mati, ki ga prišije. Ali Janezek je bil brez očeta in matere.

Janezek si je hotel zaslužiti, da si kupi gumb. Hodil je za eno gospo po vodo, drugi je prinašal premog. V sosedno vas je hodil po mleko, skratka, delal